

Dino Bucati

**ĐIRO
D'ITALIJA**

Preveo sa italijanskog
Dejan Ilić

■ Laguna ■

Naslov originala

Dino Buzzati

DINO BUZZATI AL GIRO D'ITALIA

Copyright © 1981 Arnoldo Mondadori Editore S.p.A.,
Milano

Copyright © 2018 Mondadori Libri S.p.A., Milano

Published by arrangement with The Italian Literary Agency

Translation copyright © 2021 za srpsko izdanje, LAGUNA

**ĐIRO
D'ITALIJA**

Sadržaj

- 9 PREDGOVOR (Klaudio Marabini)
- 15 NAPOMENA
- ĐIRO D'ITALIJA**
- 19 Noć drumske „mastiljare“ na transatlantiku
- 24 Dva vokala prate bicikliste na treningu u Zalivu
- 29 Juriti je čarobno
- 34 Sto vozača kreće Garibaldijevim putem
- 39 Facio je mislio na sastanak s mamom
- 46 Glasovi s tribina svuda oko Etne
- 50 Luckasti deda pedala po tragu šampionâ
- 56 Ni Kopi ni Bartali nisu se zaustavili u Eboliju
- 61 Zabranjen ulaz u šampionovu sobu
- 66 Na trenutak se učinilo da je Bartali poražen
- 70 Điro je probudio duhove starog Kasina
- 74 Beg iz petnih žila od Rima do Jadrana
- 79 Sirotani „vremenskog limita“

- 85 Plače i raduje se Trst, cvećem zasipajući šampione
90 Danas velika borba u Dolomitima
94 U tesnom duelu kroz oluju Kopi poražava velikog protivnika
100 Nije za njega uloga pobeđenog
105 „Veliki“ ćute kad „mali“ krenu u beg
110 Zavičajni ligurski vazduh daje krila braći Roselo
117 Isuviše sâm, mali Pazoti
122 Jadikovka starih biciklista
127 Vrhovna presuda danas na Izoaru
132 Bartali u Alpima uzmiče pred prejakim Kopijem
138 Trka sa samima sobom od Pinerola do Torina
143 Nikada neće zamreti legenda o biciklu

DODATAK

- 151 *Tri etape iz pera Ćira Veratija*
153 Dvostruka Kazolina pobeda, u Veneciji i sprinterskoj etapi
158 Leoni pobeđuje Kopija na hipodromu u Montekatiniju
164 Kopi je osvojio Điro d'Italija
171 *Redosledi i plasmani 32. biciklističkog Điro d'Italija (1949)*

POGOVOR

- 185 *Hijerarhija snova i nacionalno buđenje: poetika modernog biciklističkog epa (Ivan Isailović)*
199 O AUTORU

DIRO D'ITALIJA

Noć drumske „mastiljare“ na transatlantiku

S BRODA *Saturnija* NA MORU

17. MAJ, *noć*

Otvaramo vrata kabine br. 223, druge putničke klase. Mrak, i milozvučni šum ventilatora. Ovde su Lisjen Buis, Rože Misin, Jef Van der Helst, Đuzepe Serami, biciklisti takmičari. Spavaju.

Otvaramo vrata kabine br. 224. Mrak i ovde. Tu se nalaze Alber Dibuison i Žan Lesaž. I oni spavaju. I tamo i ovamo, iza belih vrata dugog pustog hodnika, ostali, Kibler, Lolji, Monari, Valenta, Konte, Kripa, i tako dalje. Vozi ih, uz prigušeno hrkanje motorâ, kroz tirensku noć, čudesni brod čija svetla udaljeni ribari, iz svojih malih barki, sigurno opažaju kao fatamorganu te, iako znaju šta je to, šalju znakove i dozivaju se međusobno kao da im je teško da poveruju.

Buis, Misin, Van der Helst, Serami, i tako dalje, imena čuvena i koja to nisu. Iskrnavanje sutra izjutra u Napulju,

uveče polazak drugim brodom. Prekosutra izjutra, iskrcaj u Palermu. Još jedan dan i svi će se popeti na bicikle, upreti nogama u pedale, a onda u galop stisnutih zuba, u veliku pustolovinu. Kako li su samo laki snovi noćas, na velikom obasjanom brodu.

U Đenovi je, zapravo, ovim paradoksalnim pomorskim uvodom, počeo jutros trideset drugi biciklistički Điro d'Italija. Samo je delić Đira na brodu *Saturnija*. Sportski direktori, tehničari, mehaničari, maseri i tako redom. Pravi pravcati biciklisti, njih dvadeset trojica. Kopi, recimo, nije tu, nije ni Bartali. Mnogi su, pošto nikada nisu plovili, a posebno oni seljačkog porekla, slepo poverovali u zastrašujuće bajke o morskoj bolesti, te se spuštaju niz Poluostrvo starim vozovima. Mnogi će se spojiti s moreplovcima sutra, kad se krene iz Napulja. Ali, istorijski, avantura Điro počela je upravo jutros kad je most za ukrcavanje uklonjen s boka transatlantika i dignuto sidro.

Da li bi trebalo da se odrekneмо instinktivnog poređenja s Ekspedicijom iz Kvarta?* Suviše banalnog možda? Ni govora. Ne odričemo se nimalo ni sada ni u eventualnim narednim prilikama, ukoliko se ukažu. To bi čak značilo ogrešiti se o istinu. Jer nemoguće je da onaj ko je osmislio ovaj *start* bez presedana nije bio podstaknut sećanjem na Lava sa Kaprere. Pa i ako pretpostavimo da nijedan od organizatora nije imao ovo na umu, onda znači da su, nesvesno, razmišljali, samo u biciklističkom,

* Kvarto (dei Mile) opština je u sastavu Đenove odakle je 1860. Garibaldi krenuo u svoj pohod na Siciliju, pod vlašću Burbonaca, nakon kojeg će ubrzo uslediti ujedinjenje Italije; dok će prvi Điro biti organizovan pola veka kasnije, 1909. godine. (Prim. prev.)

a ne vojnom smislu, na isti način kao Garibaldi pedeset godina ranije. Postoji li možda neka poluostrvska strategija koja se obnavlja kao obavezna solucija za nekog ko je uvrteo sebi u glavu da osvoji Italiju? I koja ne dopušta odstupanje od tradicionalne brazde ni kada se osvajanje preduzima biciklima?

Samo noćas ne bdiju, međutim, heroji predstojeće pustolovine kao što su bdele Garibaldijeve vedete na osmatračnicama *Pjemontea* i *Lombarda*. Spavaju šampioni, kušajući blagost ove noći, tako prijatne i plemenite, ljuljani mnoštvom brodskih glasova koji u kasne sate počinju da pričaju čudesne priče o okeanima, kitovima, neboderima, egzotičnim ljubavima, dalekim gradovima imena isuviše teških za izgovor.

Sutra će se suočiti s Putem, velikim neprijateljem, dugim i pravim do besvesti, koji se ne završava ni sa čim na horizontu, ili krivudavim i strmim kao litica što vas ostavlja bez daha već pri pogledu na nju, putem kamenim, ili prašnjavim, ili blatnjavim, ili asfaltnim, ili punim bezobličnih rupa: beskrajnom vrpcom koju treba postepeno progutati. Ali noćas je tu samo bezmerni bulevar mora koji nema rupe ni kolobrane, ni uspone, mekani tepih, tako izgleda, koji pramac broda seče s neverovatnom lakocom kao da je svila, a da listovi nogu ne moraju da ga poteraju zamasa pedala.

Sutra će biti znoja, grčeva, kolena koja bole, zadihanosti, iscrpljenosti, žeđi, kletvi, gumi-defekata, kolapsa duše i tela, onog osećaja gorčine u ustima kada najbolji izmiču, nestajući u kovitlacu klicanja publike. Ali noćas, na mekom ležaju, mišići se opuštaju umireni: mladi su, elastični, noćas, savršeni, otporni, nabrekli od pobjeda.

Sutra ćemo videti nemilosrdne timske naredbe, biće potrebno povući „kapitena“ koji posustaje, izvući ga uzbrdo kao džak, straćiti uzalud nabolje od vlastite snage, upravo tog dana kada je on, timski vozač, maštao o samostalnom begu. Ali večeras nema naredbi biciklističkog tima, ni timske discipline, ni potčinjavanja. I najbeznačajniji *pulen* noćas je kao Napoleon. I sanja.

Sanja mali drumski redov koji nikada nije čuo kako se izvikuje njegovo ime i nikada nije bio, nakon trijumfa, nošen rukama frenetične gomile. Sanja ono što je svim ljudima, pre ili kasnije, tako potrebno da zamišljaju, inače bi život bio isuviše oskudan. „Svoj“ Điro d'Italija, sanja, fantastični revanš. Već od prve etape, naravno. Na 106 kilometara od Palerma, tamo gde put počinje naglo da se uspinje prema hiljadu i više metara Kole del Kontrasto, evo gde iz brujeće vojske trkača, zbijene još uvek poput krda bufala, iskače on, timski vozač, nepoznati, čije ime deca nikada nisu ispisala belom kredom – ni zbog dole! ni zbog živeo! – na zidovima periferijskih naselja. Sam izbija na uspon kao izludeo. Ali ostali se i ne obaziru na njega. Koji idiot, kaže neko ko se razume, upravo najbolji način da se upropastiš; za pet minuta, u najboljem slučaju, pući ćeš. Međutim, on leti. Nošen natprirodnim poletom, guta serpentinu za serpentinom, kao da se ne penje, nego strovaljuje dole s nekog Stelvija. Drugi, iza, više se ne vide. Ljudi kraj puta viču bravo Bartali, ali on im pokazuje da greše kako bi shvatili da je neko drugi. Ko je onda? Niko ga ne poznaje. Da biste ga identifikovali, potrebno je uporediti njegov broj s tabelom objavljenom u novinama. I panika prolazi Sicilijom.

Kada će prestati nesrećnik? Šala počinje da nervira. Sada je već previše. Da naučimo pameti ovog ludaka. Leđa asova

se povijaju. Da, Kopi će lično izvršiti egzekuciju. Bartali je, normalno, odmah uz njega. Ono što je bilo diverzija pretvara se u gigantsku borbu. Ali on, nepoznati, poslednji od poslednjih, pustio je krila. Dvadeset minuta prednosti, dvadeset pet, trideset. Šta su u odnosu na njega najveći šampioni? Šta su Fausto i Đino? Bedni crvi, što šipče po njegovom tragu, ali daleko iza, daleko, gubeći minute i minute.

Evo Katanije, napokon. Glasine o čudu bile su još brže od njega i stigle ranije te pokrenule delirijum gomile, zastava, aplauza, cveća, poljubaca, fanfara. Hronometristi, razrogačenih očiju, pretražuju put, na kom je iskrasao kao strela, čist put, pust, bez ikoga, neverovatno prazan. I za to vreme kazaljke jure, a niko se još ne pojavljuje. Četrdeset sedam minuta, četrdeset osam, pedeset pet, šezdeset! Sat i pet minuta prolazi pre nego što se udno ukažu gonioni. Gomila ih gleda nema.

Kako je lako sanjati, noćas, na velikom osvetljenom brodu. Zašto se zadovoljiti samo jednom etapom? Zašto ne povećati prednost na par sati? I zašto ne produžiti čudo do poslednjeg cilja? Prosečna brzina trke, 44 na sat. Dan i po razlike u odnosu na drugog. Kopi poludeo, Bartali se povukao u manastir. Toliko to košta? Izvrnut na ležaju, osmehuje se, pobjednički, namiren osvetom, on koji nikada neće stići prvi, drumska „mastiljara“, verni rob, najponizniji.

Ali može biti i da ne sanja. Može biti da su mu i ove maštarije zabranjene; te i u snu ostaje bedni timski vozač; da jednostavno spava, može biti, prepušten kao životinja, umoran od dugog prevaljenog puta, preumoran od onoga što još treba da uradi. Jer on zna da se ne nada. I onda je bolje da jednostavno spava, samo da spava, toliko: i da ne sanja ništa.